

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" **"עטרת שרה"**
ע"ש רבי רפאל זכיון בן פינחס זצ"ל ע"ש מו' שרה זכיון בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרִשְׁתָּ: וַיִּשְׁלַח

עֲלוֹן מִס': 1,938 | תשפ"ג

ליקט וערך: הרב רפאל זכיון שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זכיון שליט"א

הקוֹזֵק הַנִּגְזָל! - לְרוּחַנִּיּוּת, זְכוּת הַבְּכוּרָה...

הגמרא מספרת סיפור, והסיפור מזכיר סיפור נוסף, ושניהם מזכירים מציאות עגומה... **הגמרא** (עבודה זרה כה:): מורה לנו, שההולך בדרך ופגעו בו ליסטים (שוודדים) הרוצים לארח לו לחברה ושואלים מה מגמת פניו, "ירחיב להם את הדרך" (כלומר, יספר שברצונו להגיע רחוק יותר, ואז יתכננו להתנפל עליו בסוף המסע, ובהגיעו למחוז חפצו יפרוש מהם בלא שיספיקו להרע לו), כדרך שעשה יעקב אבינו לעשיו הרשע, דכתיב: **"עַד אֲשֶׁר אָבֵא אֶל אֲדֹנָי שְׁעִירָה"** - וכתיב: **"וַיַּעֲקֹב נֶסֶע סִכְתָּה"**, ועשיו חיכה לו בשעיר... **וסיפרה הגמרא**: רב מנשה הלך בדרך לבית תורתא, ופגעה בו חבורת גנבים. שאלוהו: "להיכן אתה הולך?" הרחיב להם הדרך, ואמר: **"לפומבדיתא"**, תכננו להתנפל עליו בסמוך לפומבדיתא. כשהגיע לבית תורתא, נפרד מהם לשלום. שאלו: ממי למדת טכסיס זה? אמר להם: מרבי, רב יהודה. קראו: "הה, ממנו למדת לרמות כך!"... מדהים! הם נטפלים לעובר אורח, לרב נכבד, כדי לעשוק ולשדוד, וכשהוא נחלץ ממזימתם ומפר את עצתם - נעשים הם ליפי נפש, ומוקיעים את הנהגתו...

וזה מזכיר את הסיפור הנודע באותו כפרי חסר פרנסה, שאמר לאשתו: "אלך לעיר הגדולה, אולי אמצא עבודה ואחסוך מעט מעות". מצא עבודה כשוליה של אופה. מצא שם לחם לאכול ומעון מוסק וחס, למד את המקצוע וחסך סכום נאה. ככלות הזמן נפרד ממעבידו לשלום, נטל את סכום הכסף ושם פעמיו לכפרו. סכום זה יספיק לפרוע את כל החובות, ואף לפתוח מאפיה קטנה שתפרנסו בכבוד. הרהוריו נקטעו בפקודה חדה: "עצור!" מהחורשה בצד הדרך הגיח שודד ובידו רובה: **"הכסף, או החיים!"** אין מתווכחים עם רובה טעון, וכל אשר לו יתן האדם בעד נפשו. רק בקשה אחת היתה בפיו: "ראה, סכום זה חסכתי במשך שנתיים בהן לא הייתי בבית, אשתי רעבה ללחם, ואני עבדתי בפרך. אם אופיע עתה ללא הכסף, תחשוד בי שהתהוללתי בעיר הגדולה בעוד היא נמקה ברעב. קח את הכסף, אבל עשה עמדי חסד: אני אפשרוש את מעילי, הנה כך, ואתלה אותו על הענף, כך... ועכשיו, תירה נא כדור במעיל, כדי שתאמין לסיפורי, ותדע שאמנם נשדדתי"... הסכים השודד, וירה למעיל. "עוד כדור", ביקש האישי. ירה השודד. "ועכשיו תחורר את הכובע", ביקש, ותלהו על עץ. כיוון השודד, וירה. "עוד כדור", ביקש. מצטער, ענה השודד, "התחמושת אזלה". אם כך, צהל הנשדד, **"איני פוחד ממך עוד!"**... התנפל על השודד, חבט בו באגרופיו, הפילו ארצה, ונטל את צרור כספו. בצעד קל התרחק מן המקום, ושמע את השודד קורא אחריו בחרון אין אונים: "גזלן, ליסטים! לא זו בלבד שהפלאת בי את מכותיך, עוד לקחת את כספי!"...

אכן, זו דרכם של הליסטים מאז ומעולם. הנה, עשיו מכר את בכורתו בניזיד עדשים, ביזה את הבכורה ולא החשיבה. עוד לעג ליעקב, הקונה בכורה ערטילאית במחיר עדשים אדומים, טעימים ומשביעים... קרא האב לעשיו בתור הבן הבכור, וביקש להנחיל לו ברכתו. האם יגלה עשיו שאין הברכות מגיעות לו עוד, שמכר את בכורתו? לא, ודאי שלא! אבל כשיעקב בא במקומו ונוטל את הברכות המגיעות לו כדין, זועק הוא זעקה גדולה: הוי, רמאות כפולה - גם את הבכורה לקח, וגם את הברכות...

וכלפי מה הדברים אמורים? מאמינים אנו באמונה שלמה, שהברכה שורה בעסקינו בזכות אותן מצוות שהאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא. ואלו הן: כיבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והשכמת בית המדרש שחרית וערבית, ותלמוד תורה כנגד כולם. בזכותם שורה הברכה במעוננו, מלבד הזכויות הרבות והשכר בעולם הנצח. אבל כשבכרה זו מגיעה בזכות אותן מצוות, ראו באיזה רוחב יד מופנית היא לצרכי מותרות. ואין העין צרה בהם, חלילה. אדרבה, מרחיבים הם דעתו של אדם! אבל כמה נוקף הלב לחתום הוראת קבע להפצת תורה, או לצרכי צדקה. וכמה דוחק הזמן לפתע כשהמדובר בהשכמת בית המדרש או בתלמוד תורה שכנגד כולם! והרי בזכותם באה הברכה!...

וישלח יעקב מלאכים (לב, ד) - מפרש רש"י: "מלאכים ממש". מניין לו לרש"י בדרך הפשט שיעקב שלח אל עשוי מלאכים ממש ולא שלוחים בשר ודם? אלא יעקב חשש שעשוי עדיין שונאו בנפש ומבקש להורגו. לכן לא היה רשאי לשלוח אל עשוי שלוחים בשר-ודם, כי היה מעמיד אותם בסכנה. מכאן שיעקב שלח מלאכים ממש, שאינם חוששים מפגיעתו של עשוי. (הרבי מליובאוויטש)

והיה המחנה הנשאר לפליטה (לב, ט) - פרשה זו נכתבה כרמז לדורות, שכל מה שאירע ליעקב אבינו עם עשוי עתיד להיות בכל הזמנים שיהיו בני ישראל בגלות. לעולם לא יעלה בידו של עשוי להשמיד חלילה את עם ישראל. אם מלך אחד יגזור גזרה על חייהם ורכושם של היהודים בארצו, ימצא מלך אחר בארץ אחרת שירחם עליהם ויציל את הפליטה. (רמב"ז)

הצילני נא מיד אחי (לב, יב) - "אחי" בגימטריה "אויב", אמנם אחי הוא, אך אויב לי. (שפתי כהן)

עזים מאתים ותישם (לב, טו) - סך הכול 580 בהמות, כמנין "שעיר" ו"תקף", כדי לשבור את תוקפו של עשו הנקרא שעיר. (אור החיים!) כל הבהמות מסתימות במ"ם, שכל הבהמות שנתן יעקב היו בעלי מומים. (בעל הטורים)

על-כן לא יאכלו בני-ישראל את גיד הנשה (לב, לג) - "את גיד" רמז על הצומות. א - תענית אסתר, ת - תשעה באב, ג - צום גדליה (ג' בתשרי), י - עשרה בטבת, ד - צום הרביעי (שבעה עשר בתמוז), ובכל אלו לא יאכלו.

ויבא יעקב שלם עיר שכם (לג, יח) - "שלם" ראשי תיבות שם, לשון, מלבוש, שלא שינה יעקב את שמו את לשונו ואת מלבושו, אף שהיה עם לבן נשאר "שלם". (בני יששכר)

ויקרא את-שמו ישראל (לה, י) - האר"י הקדוש ז"ע אמר, שיששראל הוא שם כללי ונכללו בו כל האבות וכל האמהות: י - יצחק, יעקב; ש - שרה; ר - רחל, רבקה; א - אברהם; ל - לאה.

פנינים

פעם נסע רבי יוסף מבריסק ברכבת וביקש לארגן מנין לתפילת מנחה, בקרון היו שני "משכילים" קלי דעת, ובשעה שראו שמתאספים לתפילה, התחמקו ויצאו מהקרון ובעיניים התבטל המנין והמתפללים נאלצו להתפלל ביחידות. לאחר התפילה שבו וחזרו המשכילים למקומם כאילו לא אירע מאומה. נענה רבי יוסף ואמר לנאספים: "מצינו שיעקב אבינו שלח לעשוי עדרים רבים כמתנה, אך התקשיתי מדוע לא שלח גם כלבים לשמירה כמנהג בני קדם? ועכשיו התבררה לי הסיבה, דרכם של כלבים שהם בורחים מן המנחה (מתנה)..."

מושגים ביהדות

כסלו

י"ד בכסלו הוא יום פטירת ראובן בן יעקב. חלוקות הדעות לגבי קברו, בספר הישר מסופר שנקבר בחלקת ראובן ברומיא שבעבר הירדן. מסורת מקומית קדומה מצביעה על חולות פלמ"חים, ולאחרונה אף החלה נהיית מתפללים אל המקום. מסורות אחרות מציינות את קברו בארבל שליד טבריה, או בבקעת בית נטופה.

ט"ו בכסלו הוא יום פטירת התנא רבנו יהודה הנשיא מחבר ה'משנה', בשנת ג'תתקע"ג לערך. היה נשיא הסנהדרין נצר למשפחת הלל הזקן וחותם תקופת התנאים. חיבור המשנה על ידו, הינו מפעל שהחל לאחר חורבן הבית השני מפני שנוצר צורך, הן בשל ריבוי המחלוקות, הן בשל נחיצות השעה (לעיתים ימי חירום וזעם) והן בשל החשש שנושאים חשובים וההידיניות עליהם יאבדו, לרכז את החומר, לסדרו, לערכו ולחותמו. המשנה היא אוסף מסודר של הדיונים שנערכו בסנהדרין בתחומי עניין שונים והפסיקה הסופית בהם, אם כי לעיתים נותרו ויכוחים בסיכום "פתוח", בלתי מוכרע.

סיפור השבוע

"רצון יראיו יעשה"

הייתה זו שנת בצורת. קראו עצרת תפילה ותחנונים, ולא נענו, גזרו תענית על הציבור, אולי ירחמו מן השמים. ורבי יצחק חי טייב וצוק"ל עסוק היה בתלמודו, לן בעומקה של הלכה, ולא ידע מאומה. בבוקר ביקש מן הרבנית שתכין לו כוס קפה. אמרה: הכיזד, הן הכריזו על יום צום ותענית! תמה ושאל: על מה ולמה? אמרה: על עצירת הגשמים. אמר: לא ידעתי, ואף על פי כן אבקשך להכין את הקפה. אשה כשרה עושה רצון בעלה, ובינתיים יצא רבי חי אל פתח ביתו, נשא עיניו השמימה ואמר: "רבנו של עולם, בניך צריכים לגשם. אנא, אל תמנעוהו מהם". מיד התקדרו השמים בעבים ומטר זלעפות ניתך ארצה. שב לחדרו, וביקש לשתות את הקפה. אמרה לו אשתו: "מה עשית, גשמי הזעף ימוטטו בתיים וימיטו אסון חלילה!" קם ויצא מן הבית, נשא עיניו למקום ואמר: "רבנו של עולם, הורד נא גשמי רצון ברכה ונדבה!" מיד החלו יורדים גשמי ברכה, והתענית התבטלה. רבי חי שב לשתות את הקפה, ושכנו הנכרי הזמין עגלה ונסע אל בעל הדירה, כי הייתה זו דירה שכורה. הודיע, כי עוד היום עוקר הוא משם. מדוע? תמה בעל הבית. סיפר הנכרי כיצד השכן התפלל ונענה על אתר, ואמר: "מי יעז לגור בשכנותו של אריה. אם יקפיד עלי מחר, יעשני גל של עצמות!" לקחו בעל הבית אל רבי חי, שהבטיחו שלא תאונה לו רעה, באם לא יפגע ביהודים לרעה. ביום י"ט כסלו חל יום הזיכרון של הגאון הקדוש רבי יצחק חי טייב "לא מת" זצ"ל, בעל "חלב חטים", שנפטר בתוניס בשנת תקצ"ו (1836). זיע"א

יוסיף חֲכָמָה

גיד הנשה

בהיאבק יעקב עם שרו של עשו, נגע הלה בכף ירך יעקב ותקע כף ירכו, על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. בדעת זקנים מבעלי התוספות וכן מובא בפירוש הטור על התורה, שהסיבה שנאסרה אכילת גיד הנשה בגלל שבני יעקב עזבו את אביהם יחידי, וזה לשון החזקוני: "בדין הוא לקנוס ולענוש בני ישראל מאכילת גיד הנשה שהניחו אביהם הולך יחידי, כדכתיב **וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדּוּ**, והן היו גיבורים ולהם להמתין לאביהם ולסייעו אם יצטרך. והן לא עשו לו לוויה, והזיק על ידם ומכאן ואילך יהיה להם לזכר ויהיו זרזירים במצות לוויה", ויש מבארים עוד, שהוא **מידה כנגד מידה**, שבגלל איסור אכילת הגיד, צריך לנקר ולחטט את הבשר בטרחה מרובה, והוא מפני שחסו אז על טרחתם והניחו את אביהם יחידי. ועוד פירש על פי הפשט, שבגלל שהזיק יעקב בגיד הנשה, לכן קיבלו עליהם בניו שלא יאכלו ממנו. **בספר החינוך מסביר את איסור אכילת הגיד**, כדי שנזכור תמיד שאף על פי שסובלים אנו צרות מהעמים, בטוחים אנו שלא נאבד, כמו יעקב שזרחה לו השמש ונרפא, כן יזרח לנו המשיח ויגאלנו במהרה. **הרד"ק כתב את הסיבה**: "בני יעקב אסרוהו על עצמן לכבוד אביהם שלקה בו, והם ציוו לבניהם ובניהם לבניהם עד היום, וכתבו משה רבנו בתורה ללאו כאחד מלאוי התורה על פי ה', אבל לפי שנאסר קודם מתן תורה, כתבו במקומן להודיע הטעם שנאסר בעבורו".

הגיד נמצא על כף הירך האחורית של חיה ובהמה ואין האיסור נוהג בעוף. מן התורה אסור לאכול רק את הגיד הפנימי שעל כף הירך וחז"ל הרחיבו את האיסור על כל הגיד והגיד החיצון. הרמב"ם פסק, שגיד הנשה מותר בהנאה למרות שאסור באכילה.

יוסיף דעת

נשיכת עשיו את יעקב

"וַיִּרְץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרְוֹ וַיִּשְׁקֵהוּ..." (לג, ד) - מדוע רצה עשיו להרוג את יעקב דווקא בנשיכה? בפרקי דרבי אליעזר (פרק לו) מובא שאמר עשיו: איני הורג את יעקב בחצים ובקשת אלא בפי אני הורגו ומוציץ את דמו, שנאמר **"וַיִּרְץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ... וַיִּשְׁקֵהוּ"** אל תהי קורא "וישקהו" אלא "וינשכהו", ונעשה צוארו עמוד, **"צְוָאָרְךָ כְּמַגְדֵּל הַשֵּׁן"** וקהו שיניו של אותו רשע. **ובפירוש "ולא עוד אלא" כתב**, שהסיבה מדוע עשיו רצה להרוג את יעקב דווקא בנשיכה, דהוא מידה כנגד מידה, שאמר כיון שלקח יעקב ממני את הבכורה בדבר אכילה, לכן אהרוג אותך ג"כ כדרך אכילה.

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מֵאֵד וַיִּצַר לוֹ" (לב, ח) **מבאר רש"י**: וירא - שמא יהרוג. ויצר לו - שמא יהרוג הוא את אחרים. **נשאלת השאלה**: מפני מה חשש יעקב אם יהרוג הוא את עשו המתנכל לו, והלא אף אם יהרוג אותו, עשה כדת וכדין, שהרי הלכה היא: **"הבא להורגך השכם להורגו"** וממה חשש?! **הסבר נפלא מובא בדברי חז"ל**: שהרי כל הסיבה שיעקב קנה את הבכורה מעשו היא בשביל עבודת בית המקדש, שיוכל לעבוד שם מדין בכור. וישנה הלכה שכהן שהרג את הנפש אפילו בשגגה לא יישא את כפיו שכן עליו נאמר: **"ידיכם דמים מלאו"**, ואם בנשיאות כפיים כך, על אחת כמה וכמה בעבודת מזבח שהיא חמורה יותר... חשב יעקב לעצמו ועשה חשבון פשוט: אם אהרוג אותו עכשיו, לא הייתה שווה כל הקנייה של הבכורה, כי לבסוף אפסול את עצמי לכהונה (כיוון שידי יהיו מגואלות בדמו של עשו)...

לכך חשש יעקב - ויצר לו שמא יהרוג הוא את אחרים...

תמונות גדולי ומאורי ישראל ויהיו עיניך ראות את מוריה" (ישעיהו ל"ב)

הבאבא סאלי' רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל יחד עם הראשון לציון רבינו מרדכי אליהו זצ"ל.

הראשון לציון מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל יחד עם הרב שלום משאש זצ"ל רבה של ירושלים.

הראשון לציון רבינו אליהו בקשי דורון זצ"ל יחד עם הרב יעקב יוסף זצ"ל ראש ישיבת 'חזון יעקב'.

אימרת השבוע

"אין נשמה מזוהמת; יש רק נשמה שזוהמה הצטברה עליה. אין גוף טהור; יש רק גוף שהאדם טיהרו וזיככו" (רבי אלימלך מליז'נסק)

הלכות בית הקברות

- א. מותר להיכנס לבית הקברות בטלית קטן שלובש תחת בגדיו, שלא אסרו בזה אלא כשלובשו על בגדיו ונראה לעין. ולכן הנוהגים להוציא את ציציותיהם מחוץ לבגדיהם, עליהם להכניסם בבגדיהם כשהם מגיעים לבית הקברות, [ד' אמות סמוך לקברות]. וכל שכן שיש להזהר שלא יהיו הציציות נגררים על הקברות משום לועג לרש, שנראה כלועג למתים שאינם יכולים לקיים מצוות ציצית. אם יש גדר או מחיצה לבית הקברות, מותר לילך עם ציציות בחוץ, כשהוא הולך סמוך למחיצה מבחוץ.
- ב. הנכנס תוך ד' אמות של מת, או של קבר, דינו כנכנס לבית הקברות. ויש אומרים שאפילו בקבר של קטן ושל אשה יש להחמיר. ויש חולקים ואומרים דבקבר של קטן ושל אשה אין צריך להחמיר.
- ג. המנהג כיום בעיה"ק ירושלים לשאת את הנפטר בלווייה עטוף בטלית, אך אין קוברים אותו עם הטלית, אלא מסירים הטלית קודם הקבורה. ונקבר עם התכריכין בלבד. וראוי לכל המקומות בארץ ובעולם לאמץ בהסכמה את כל מנהגי ירושלים, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים.
- ד. אסור לקחת ספר תורה בזרועו בבית הקברות, אפילו שהוא במטפחת ואינו קורא בו.
- ה. אם לומד משניות או קורא תהילים לעילוי נשמת הנפטר, אין בזה משום לועג לרש, שהרי עושים זאת לכבודו. ולכן מותר לערוך הספד בסמוך לקבר, אף שאומרים שם דברי תורה. וכן מנהגינו לומר צידוק הדין וקדיש ליד הקבר ממש.
- ו. מותר להתפלל במערת המכפלה, וכן בקבר רשב"י במירון, וכדומה, באופן שהם קבורים עמוק הרבה.
- ז. אסור לכהן להיכנס לבית הקברות, וכאשר הכהן משתתף בהלוויה של אחד מידידיו יזהר שלא יתקרב קרוב לך' אמות של הנפטר. וגם לא יהיה תחת אילן או תקרה, וכדו', שמא היילים עליו ועל הנפטר. ואמנם מצוה על הכהן להיטמאות לשבעה קרוביו שנפטרו, שהם אביו ואמו, אחיו ואחותו, בנו ובתו, ואשתו. ולכן מותר לו להשתתף בהלוויה ולשאת את המטה.
- ח. אסור לכהנים לבקר אצל קברות צדיקים, במערת המכפלה או בקבר רחל, ומצווה להוכיח לכהנים החרדים לדבר ה' באמירה נעימה לבל יכניסו עצמם בספק איסור טומאה דאורייתא, ולחלל קדושת כהונתם, ואין לכהנים ליטמא לתלמידי חכמים גדולים בזמן הזה אף בקבורתם.
- ט. כהן הרוצה ללמוד בבית ספר רפואי, והדבר כרוך בטומאת מת על ידי ניתוחים וכל כיוצא בזה, אסור לו ללמוד באותו בית ספר רפואי, בהיותו כהן אסור לו להיטמא למת, ואסור לו אף להיכנס בחדר שיש שם מת, וגם אם המת גוי אסור לו לנגוע בו.

ספר תהילים המפואר של "תפארת רפאל"

מוקד התהילים העולמי "תפארת רפאל" שמח להגיש לכם את
ספר התהילים המדויק והמפואר באותיות מאירות עיניים כולל טעמי
המקרא, ובכריכה מהודרת בצירוף תפילות וסגולות מרבתינו הקדושים.

ניתן להשיג במחיר עלות בטלפון מספר: 1800-260-260

בכל ראש חודש ניתן להתקשר למוקד ולקבל פרקי תהילים קבועים לאמירה בכל
החודש יחד עם כלל עם ישראל

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ניו יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	
4:10	4:21	4:17	4:17	4:21	כניסת השבת
5:14	5:12	5:08	5:08	5:12	יציאת השבת
5:41	5:44	5:39	5:39	5:44	רבינו תם

על אגף השבת העליון יצא מכתב
המרת הארבעים וזו המטה ז"ה
נמשך ב- משמש לגביה
מרת מלי מרים בת דנינה ומשיח ע"ה
נפטרה ב- א"י י"ת ש"ל. ת.נ.צ.ב.ה

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ

וַיִּשְׁלַח

הַפֶּטֶרָה

"חיון עבדיה"
עובדיה א'

תלמוד תורה לכנים

- שיעורי תורה ויהדות לכנות
- כולץ ובית מדרש
- כנסים תורניים
- קירוב רחוקים
- מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
- דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
- עזרה לנוקמים
- הדרכה רוחנית לעולים חדשים
- מוקד עולמי לאמירת תהילים
- שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260

© כל הזכויות שמורות. ניתן לצלם ולהפיץ במתכונתו ובצורתו בלבד ללא שום שינוי.